



ТРИ ЦЕНТИ в Злуч. Держ. Америки ПЯТЬ ЦЕНТИВ Закордоном

Тел. „Свобода“: BERGEN 4-0897 4-0337 Тел. У. Н. Союз: BERGEN 4-1016

THREE CENTS in the U. S. of America FIVE CENTS Elsewhere

ДЖАНСОН НАЗИВАЄ РОСІЮ ЄДИНИМ ВОРОГОМ АМЕРИКИ

Лон Анджеліс, 15 вересня. — Секретар Оборони Луїс Джансон на зібранні товариства театральних власників згадав про Росію, як „можливо єдиного ворога, якого ми маємо в світі“ і вівзав конгрес до ухвалення \$138,000,000 потрібних на побудову військових домів на Алясці. Він описав мешкальну справу на Алясці як критичну, а серед того сказав до слів: „Аляска служить нам базою для відпори атак на можливого ворога і для охорони Канади й Злучених Держав“. Він вивів, що таку заяву він оприлюднив на підставі телеграм, які він щойно отримав від голов спільного генерального штабу, що саме об'їздить Аляску для перевірки оборонних установ. Він назвав ці записи „найважливішими телеграмми і найсильнішими записом, який я загалом колинебудь дістав від спільного генерального штабу в справі необхідного продовження праці“. — Підчас пресової конференції секретар Джансон сказав, що розміри наших сил на Алясці є „найвищою нашою тайною, яку росіяни бажали б знати“, однак недостаті в приміщенні вояків є причиною до зменшення кількості рекрутів. Проволока до січня була б коштувати як у часі так і в грошах“. Коли Джансона запитали про комуністів в Алясці, він відповів, що там є їх тільки кілька, „однак ми знаємо, хто вони є і де вони є“.

НОВИЙ ЧЛЕН ВЕРХОВНОГО СУДУ

Вашингтон. — През. Труман назначив Шермана Мінтона членом Верховного Суду на місце недавно помершого судді Білі Рутледжа. Мінтон був до сім суддею при Сьомім Окружнім Апеляційнім Суді. Давніше він був сенатором зі стейту Індіани і товаришував з сінатором Труманом, теперішнім президентом. Він підтримував засадничо політику Нового Розподілу президента Рузвельта, включаючи його програму перемири Верховного Суду. На Надіїється, що Мінтон прилучиться до „ліберального крила“ Верховного Суду.

ТРАТЯТЬ НАДІЮ НА МИРНЕ НАЛАДНАННЯ СПОРУ В СТАЛЕВІЙ ІНДУСТРИ

Між деякими підприємцями сталевий промисловості й юніско сталевих робітників прийшло до гострої виміни поглядів в справі програми при намічених переговорах. Предсідник Юнайтед Стейтс Стіл Корпорейшен, Бенджамин Ферлес, заявив, що він не піде на переговори, якщо президентська рада обстоюватиме, щоб тільки власники фабрик мали виплачувати гроші до пенсійного фонду. Предсідник юні, Филип Морей, заявив, що Ферлес хоче викликати страйк на те, щоб послабити силу робітництва і щойно потім диктувати свою волю.

Джан Л. Луїс, голова майнерської юні, робить такі потягнення, які вказують, що вуглекопи вже покинули працю в шахтах. У місцевості Байт Солфур Спрінгс, у стейті Вест Вирджинія, відбулася красива конференція в справі платні вуглекопів, на якій Луїс вивдигнув домагання осям-годинного дня праці без зменшення денної платні.

СЕНАТ УХВАЛИВ БИЛ ПРО ЧУЖИННУ ТОРГІВЛЮ

Вашингтон, 15 вересня. — Сенат, 62 голосами проти 19, ухвалив законопроект про віднову торговельних договорів з закордоном до 12 червня 1951. Законопроект ухвалила вже давніше палата репрезентантів. На підставі закону з 1934 р., президент мав право перевіряти митні тарифи без попередньої згоди конгресу що два роки. За попереднього конгресу республіканська більшість основно змінила цей закон, відбираючи важливі права президентів. Новий законопроект повертає силу давнього закону. — Французький міністер торгівлі Моріс Печ, який перебуває у Вашингтоні з нагоди різних міжнародних конференцій, виявив, що Франція поробила з свого боку різні концесії в справі товарообміну зі Злученими Державами, щоб бути готовою на віднову торговельного договору.

ТРИ ЗАХІДНІ МІНІСТРИ ЖАДАЮТЬ ВІД РОСІЇ ВІЯВУ П НАМІРІВ У СПРАВІ АВСТРІЇ

Вашингтон. — Три міністри Західних Аліантів вівзвали Советі, щоб вони виявили свої наміри відносно Австрії, а саме, чи Росія відмовить переговори в справі миру з Австрією. Американський, британський і французький міністри виявили, що вони вже готові з планами даймої „холодної війни“, однак вони теж готові на дальші розмови міністрів Чотирьох Потуг. Стратегія Західних міністрів має мабуть на меті дати югославському диктатору Тітові час виявити повнові своє негодуювання на Сталіна, однак не тільки часу, щоб на Балкані прийшло до воєнних потягнень.

ЗАКІНЧЕННЯ ВИЩИХ ОСВІТНІХ КУРСІВ У ВІННІПЕГУ І ТОРОНТІ

У привності гостей, батьків і родичів, професорського збору й курсантів відбулося 25 серпня закінчення 10 ВОР у Вінніпегу в великій залі „Юнайтед Каледж“. Після відспівання „О, Канадо!“ й молитви, що її провів о. д-р В. Кушнір, промовив до зібраних інж. В. Коссар і почалося вручення дипломів, свідочів і поспішок за відбуті курси. На закінчення церемонії промовляла директорка ВОР, пані Т. Кошиць і о. д-р Кушнір. Відспівання національних гимнів закінчено офіційну частину, а після неї відбулася товариська вечірка.

Подібне закінчення ВОР відбулося 26 серпня в Торонті. В загальному цього річчя курси в Вінніпегу й Торонті пройшли з великим успіхом. Коло 100 курсантів покінчили що літню школу українства, збільшивши кадри молодих, свідомих українців у Канаді й Америці.

У п'ятницю відбувся великий концерт ВОР у Торонті в залі „Мосі Галл“, що був під кожним оглядом успішним. Хором проводив проф. Нестор Городовенко. У суботу такий самий концерт ВОР був у Вінніпегу в залі театру „Плейгаус“. Він був знаменито виконаний. Зала була заповнена. Проводив хором проф. Лев Сорочинський. — („Новий Шлях“).

СОВЕТ. САТЕЛІТІВ НЕ ПРИЙМАЮТЬ ДО О.Н.

Лейк Соксес, Н. Й., 16 вересня. — Рада Безпеки Об'єднаних Націй, що вже від тижня займається справою нових подань в члені цієї організації, відкинула вчора подання советських сателітів: Алябанії, Болгарії, Мадярщини, Румунії і Монголії. За всім голосували тільки два советські представники, від Советського Союзу і під-советської України. Всі інші члени Ради Безпеки здержались від голосування. Пізніше відкинуто теж советський компроміс, щоб ці країни прийняли разом з піддержуваними західними союзниками Італією, Фінляндією, Португалією, Цейлоном, Йорданом, Австрією, Непалом та Ірландією, проти яких Совети вже кілька разів надуживали свого великодержавного права спротиву.

ТІЛЬКИ МАСОВА ДОПОМОГА ГРОМАДЯНСТВА ПЕРЕМОЖЕ КРИЗУ В ПЕРЕСЕЛЕНЧІЙ АКЦІЇ

Філадельфія, 16 вересня. ЗУАДКомітет стверджує, що тільки масова допомога всього американсько-українського громадянства ще допоможе б вийти з тої кризи в яку вступила переселенча акція в теперішній своїй рішальній стадії. Як відомо, реєстрація і квота на виїзд до Злучених Держав європейських скитальців на підставі муніципального закону вже випернуті. ЗУАДКомітет, проте, має формальні можливості пересилити до цієї країни ще кілька тисяч українських скитальців, але тільки тоді, якщо наші громади, парафії, церковні і народні домни та всі інші організації допоможуть цих людей примістити і ними заопікуватися та зложать відповідні фонди на кошта їх транспорту. Не зважаючи на всі заклики і аларми Комітету дотеперішні оголошення не дають багато надій на те, щоб ця одноразова можливість та спарді історичну нагоду можна було повнові використати. Деякі громади, насором усім, в останній хвилині відмовляються від участі в цій акції, від якої залежить до-слідно вільне життя або невольничча загибель тисячів наших братів і сестер. Вправді, деякі громади, як Нью Йорк, Бостон, Шикаго, Дітройт, Філадельфія та цілий ряд інших, хоча вже досі прийняли сотні нових імігрантів, роблять всі можливі тільки заходи, щоб би прийняти ще інших, але це проблеми не розв'яже, якщо за цю саму справу не візьмуться всі громади та маса одиноких громадян. Деякі конкретні заходи в цій справі робитися вже в Ньюарку, в Джерзі Сіті та в інших місцевостях. Натомість прихрий випадок трапився в Ансонії, Конн., де відповідальні місцеві українські громадяни відмовилися прийняти нових імігрантів. Як виходить з повідомлень місцевої американської преси, ці нещасні були залишені цілком на призволяч в цілком чужому для них місті й ними заопікувалася поліція та міські власті, що рано зі свого боку телефоном покликали місцевого пароха та його сотрудника, які не заопікувалися новоприбулими, хоча про їх приїзд були своєчасно повідомлені. ЗУАДКомітет знову звертається з гарячим

УКРАЇНЦІ В НОВИЙ ЗЕЛАНДІЙ

Згідно з повідомленням паризького „Україна-Часу“, з першим транспортним скитальців на постійне поселення до Нової Зеландії виїхала теж група українців, в кількості 70 осіб. Подорож тривала 37 діб. 27 липня транспорт прибув до Велінгтону і переселенців хвилю задержано в таборі, де вони вивчають мову та пізнають звичай. Місцеве населення ставиться до них дуже добре. Українці вже приготувляють концертний виступ.

НЕ ЗНАВ, ЩО ПРИХВАВ ДО ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ

„Ньюарк Івнінг Пост“ повідомив з Водербері, Конн., що між групою українських нових імігрантів, які туди прибули зі скитальцями з Європи, там був Степан Лаба зі своєю жінкою Ольгою та двома дітьми, і всі вони цілком не здавали собі справи та не знали, що вони вже в Америці. Це сказала їм аж місцева поліція, що знайшла їх безпритульних на залізничній станції.

КОНЦЕРТ ТЕОДОРА ТЕРЕНА В НЬО ЙОРКУ

Нью Йорк. — У неділю 2 жовтня в год. 6:30 вечір у Вашингтон Ірвінг Аудиторіум відбується перший концерт пісень і арій оперового співака Теодора Терена. Це недавньо прибувший баритон українських і європейських опер.

ВНУК БІСМАРКА ЗГИНУВ В АВТОМОБІЛЕВІЙ КАТАСТРОФІ

Гамбург, 16 вересня. — Граф Готтфрід фон Бісмарк, внук німецького „залізного канцлера“ згинув вчора в автомобільній катастрофі. Разом з ним згинув теж його жінка.

закликом до всіх громад, парафій і поодиноких громадян, щоб вони в цій рішальній стадії переселенчої акції на-тужили всі свої сили для успішного завершення, вважаючи це своїм людським і християнським обов'язком.

ПРИПИНЯТЬ ВИПЛАТУ ВІДШКОДОВАНЬ СОВЕТАМ

Лондон, 16 вересня. — Дипломатичні представники Злучених Держав, Британії й Франції рішили неформально припинити даліше постачання фабрик і фабричного устаткування в Західної Німеччини до Советів в характері воєнного відшкодовання. Зразу вважалося, що ця справа буде обговорювана на нараді трьох міністрів закордонних справ у Вашингтоні, але опісля це виявилось зайвим; бо між урядами трьох країн існує під цим оглядом повна одностійність. Відповідні рішення в цій справі винесли дипломатичні представники в Лондоні. Згідно з Потсдамським договором, Советський Союз мав одержати зі Західної Німеччини 10% воєнних відшкодовань, частину з яких мав передати Польщі.

Дальших 15% Совети мали одержати в порядку виміни відповідних дібр зі східних зон Німеччини. Згідно зі західними обчисленнями, договірних 10% Совети вже одержали, а до дальших 15% вони не можуть мати жадних претенсій, бо вони не виконали обіцяного постачання. В міжчасі прийшло до східно-західної господарської блокади, західні союзники недавно з парадом викинули зі західних зон советський репарацийний комісію і на цьому мало б закінчитися.

АДЕНАУЕР ПОТВЕРДЖЕ НІМЕЦЬКИЙ

Бонн, Німеччина, 16 вересня. — Німецький парламент (Бундестаг) вчора більшістю тільки одного голосу потвердив іменування д-ра Конрада Аденауера, лідера переможної, у виборах християнсько-демократичної партії, канцлера новоствореної західно-німецької федеративної республіки. Пост канцлера там різнозначний з премієрством. В користь Аденауера голосувало 202 послів Бундестагу, на всіх 402. Проти кандидатури голосувало 142 послів, 44 здержались, а один голос уневажено. Рішено, що Бундестаг збереться в наступний вівторок і тоді Аденауер повинен проголосити до затвердження склад свого уряду та виголосити своє політичне експозе. Після того будуть переведені дебати та голосування в справі заяви довіри новому урядові.

ПРЕЗ. ТРУМАН І СЕКР. АЧЕСОН ВІТАЮТЬ ПРЕЗИДЕНТА НІМЕЦЬКОЇ

Бонн, 16 вересня. — Президент Труман і державний секретар Ачесон переслали телеграфічно свої побажання ново-вибраному першому президентові західно-німецької федеративної республіки, д-рові Теодорові Гойсові. В телеграмі Ачесона сказано: „Президент Злучених Держав переслав Знач своїх вітання в Вашим вибором на президента Німецької Федеративної Республіки та свої найкращі побажання успіху в уряді. Я сам переслав Вам гратуляції та бажаю Вам всего найкращого в перебіганні цього відповідального уряду“. Президент Гойс негайно відповів телеграмою, дякуючи президентові Труманові та секретарю Ачесонові за побажання. Як повідомляють з Бонна президента Гойса, досі, крім цієї телеграми, він не одержав ще жадних привітів від голов інших держав.

ШЕ ОДНА БОЛЬШЕВІНИЦКА КОМЕДІЯ В МАДЯРСЬКОМУ

Београд, Югославія, 16 вересня. — В столиці Мадярщини, Будапешті, сьогодні починається судовий процес проти визначного мадярського большевика, недавнього ще міністра закордонних справ в теперішньому комуністичному уряді, Ляшля Райка, обвинуваченого в „зраді“ та „змові“ зі збунтованими проти Москви мадярськими урядами. Цілью тої „змови“, згідно з актом обвинувачення, мало бути збивство комуністичних провідників та повалення уряду Москви теперішнього уряду. У зв'язку з цим югославський уряд проголосив вчора свою довіку заяву, ствержуючи, що цей цілий процес є нічим іншим тільки черговою судовою комедією, влаштованою Москвою та її сателітами з метою повалення непослушного їй тепер уряду Югославії. В заяві наводяться багато всьляких фактів, що вивдигають на світло денне чимало брудів керуваного Кремлем міжнародного большевику.

СИН ПРОВІДНИКА НІМЕЦЬКИХ БОЛЬШЕВИКІВ ВТІК ДО БРИТАНЦІВ

Верлі, 16 вересня. — Британські окупаційні власті вчора повідомили, що Йозеф Райман, 22-літній син відомого лідера німецьких комуністів, Макса Раймана, втік зі советської зони до британців в Верліні й опісля літаном його перевезено в британську зону. Молодий Райман заявив, що його тільки минулого року звільнили зі советського полону й опісля негайно змобілізували до створення Советами „народної поліції“ та знову заставляли переходити військовий вишкіл. Він дезертирував, бо хоче „жити як людина“. При цьому стверджується, що тепер до британців втікає кожного місяця приблизно 100 поліцаїв зі советської зони.

СОВЕТСЬКИЙ ОФІЦЕР ВТІК ДО ТУРЕЧЧИНИ

Істамбул, Туреччина, 16 вересня. — Один лейтенант советської авіації приземнився вчора на своїм вишкілній літаку на турецькому аеродромі та звернувся до турецьких властей, прохаючи захисту, як політичний втікач. Подробіць цієї втечі та рішення турецького уряду не подано до відома.

ЯПОНСЬКИЙ СКЕЛТИЦИЗМ ЩОДО МОЖЛИВОСТІ МІРОВОГО ДОГОВОРУ

Токіо, 16 вересня. Японські міжнародні дипломатичні кола з інтересом довідалися про наради і порозуміння між секретарем стейту Ачесоном та британським міністром закордонних справ Бевіном щодо припинення заходів для закінчення мирного договору з Японією. Проте, в японському міністерстві закордонних справ виявили великий скептицизм щодо таких можливостей, беручи до уваги міжнародні труднощі.

СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

PEREPLATA:		SUBSCRIPTION RATES:	
Ha рік	\$7.00	One year	\$7.00
Ha рік	\$3.75	Six months	\$3.75
Ha рік	\$2.00	Three months	\$2.00
Foreign and Jersey City Rates:			
Ha рік	\$10.00	One year	\$10.00
Ha рік	\$5.25	Six months	\$5.25
Ha рік	\$2.75	Three months	\$2.75
Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):			
Ha рік	\$2.50	One year	\$2.50
Ha рік	\$1.50	Six months	\$1.50

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "СВОБОДА," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ВИГОВОРІЛИСЬ І ЗБЛИЖИЛИСЬ

Чорні хмари, що насували на Вашингтон, як наближались наради економічних представників Великої Британії, Канади та Злучених Держав, розвіялись, як тільки ці представники засіли до стола і склали свої заяви. Вже те одно є неабияким успіхом. Цей успіх стане більшим, як зважитися, що учасники наради намагались сказати один одному гірку правду в очі, нічо не закриваючи, та що протіє наради закінчилися для усіх задовільно бодай з цього боку, що всі знають, на чому тепер стоять. Велика Британія знає, якою попертя може надіятись від Злучених Держав у доларах і торговельних уступках. Знає, що їй таки прийде здевалювати свою валюту, хоч це є для неї найприкрішим ударом, тяжчим навіть від цього, що треба буде ще більше працювати і відмовляти собі навіть тих харчів, що й без цього скупи.

Вашингтонські економічні наради мали загальний характер. Спільні комісії будуть ще довго розробляти подробиці. Але вже тепер можна знати, що чекає Америку. До 1952 року Злучені Держави будуть давати Англії та західним демократіям в Європі допомогу даром, до чого вже зобов'язались, а по цій році треба буде давати їм кредити. Америка буде мусіти одночасно спроваджувати більше товарів з тих країн. Тільки таким способом може згодом піднятися навіть така донедавна багата Англія, що була століттями світовим банкіром. Коли так є з Англією, то що тоді говорити про інші країни!

Злучені Держави не відмовлялись у засаді від допомоги і по 1952 році. Вони тільки поставили вимоги, які повинні сповнитися ті держави, що хотіли б на таку допомогу далі рефлексувати. Ці вимоги мали би бути гарячішими, що американські кредити не пропадуть. Навіть рятівники Англії з теперішньої валютної кризи має виглядати так, що 90% праці й послуги мусять перебрати на себе самі англійський наріб.

Сучасна британська влада, що є в соціалістичних руках переконалася у Вашингтоні, що американська допомога Англії не залежна від цього, чи в Англії є консервативний уряд чи соціалістичний. Во коли б було інакше, то економічні наради в справі валютної кризи в Англії були б взагалі не відбулись. Уже те, що ці наради вважаються в Англії конструктивними, може скріпити навіть виборчі шанси Партії Праці й вона готова знову перемогти в наближаючихся британських виборах. Дехто же заважає, що британський соціалістичний уряд не повинен журитись відношенням адміністрації Трумана до нього, бо соціальна програма цієї адміністрації — „Нью Діл“ чи „Фер Діл“ — має багато спільного з його соціальною програмою. Оці всі речі треба було вияснити і це зроблено.

Вкінці треба звернути увагу ще, на одну обставину, яка дуже характеристична для розуміння теперішніх американсько-британських взаємин. Свого часу консервативний Чорчил говорив в Америці про потребу тісного об'єднання Злучених Держав і Англії, а в дальшу чергу й цілого англійсько-мовного світу. Тепер, як прибули до Америки британські соціалісти, що є при владі, теж піднялися подібні голоси про об'єднання Злучених Держав, Канади та Англії. Вони заповідали, що вже в недалекій будучині прийде до валютного об'єднання тих країн. Як глядіти на вашингтонські економічні наради ще й з цього боку, то таки треба признати, що Злучені Держави зв'язуються з Англією та Канадою щораз сильніше і реальніше.

К. ПЕТРУС

СОВЕТСЬКІ АРЕШТАНТИ

...ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ ОВДУРЕННЮ ЧЕРВОНОЮ ПРОПАГАНДОЮ.

116)

...Те, що ще вчора визнавали за революційне чи контрреволюційне, моральне чи неморальне, сьогодні страшно переплуталося в поняттях... Учора Пугачов був великим бунтівником і революціонером, а Суворов — п'яний Катеринський генерал, — його душею і катом. А сьогодні Пугачова оголошують мало не ворогом народу, а Суворова — великим полководцем! — його душею і катом. А сьогодні Пугачова оголошують мало не ворогом народу, а Суворова — великим полководцем! — його душею і катом. А сьогодні Пугачова оголошують мало не ворогом народу, а Суворова — великим полководцем! — його душею і катом.

ЗАМІТНА БУДОВА

Пляни сфінансування побудови міжконтинентального руропроводу для постачання нафти чи природного газу з Едмонтону, в західній Канаді, до Сопіорі, у стейті Висконсин у Злучених Державах, це справді сміливий погляд. Руропровід має коштувати \$90,444,000 і буде проведений на просторі 1,150 миль. З хвилиною, як задум буде здійснений, не є виключене, що навіть східні стейти американської Унії, положені над Атлантийським океаном, зможуть діставати земний олій, а теж і природний газ з околиць, положених над Тихим океаном.

Підготовку до того зроблено вже давно в Стейтах. Ось перед трьома тижнями посади міста Нью Йорку відкрив зачатку руропроводу і з нього пішов газ з околиць Бомонт, у стейті Тексас, тобто з віддалі приблизно 1,500 миль. Є це природний світляний газ до отоплювання мешкань та до вжитку в кухонних печах чи в різних підприємствах. Його випомпують з землі на такий лад, як видобувають нафту і він є двічі сильніший ніж світляний газ, який виробляють штучно з каменного вугілля. Під теперішню пору його вживають 38,000 родин на ньюйоркській передмісті Річмонд, положеній на острові Стейтен Айленд. До цього острова допроваджують газ трубами під морську протоку в Бейвеї, на березі стейту Нью Джерсі. У жовтні 1950 р. газів руропровід будуть продовжені до інших ділянок міста Нью Йорку, далше до стейтів Нью Джерсі й Пенсильвенії, а опісля до стейтів Нової Англії, тобто на схід від Нью Йорку аж до міста Бостону.

Оце мало розглаголює діло американських інженерів має свою історію. Підчас другої світової війни Америка поставила земний олій своїм європейським союзникам танковим кораблями. Однак німецькі субмарини затоплювали їх на морі в більшій кількості ніж можна було виробити нових перевозових тенків. Тоді при допомозі уряду побудовано на швидку руку великий руропровід для постачання нафти з Тексас аж до місцевості Лінден, недалеко Нью Йорку, в стейті Нью Джерсі, коштом 150,000,000 доларів. Це був отой славний руропровід, що його назвали „Биг Інч“ — „Великий Цаль“. Руромче в промірі 24 цалів. Крім нього покладено другий руропровід, „Литл Інч“ — „Малий Цаль“, рур якого має в промірі 20 цалів. Побудовано їх у серпні 1943 р. і ними можна було постачати до східних пристаней 300,000 барилек

нафти й газоліни денно. Щодня, як східні стейти мали за певне постачання газоліни, можна було звернути повну енергію на перевіз земного олію до Європи великими кораблями й захистити їх військовими конвоями.

Коли війна покінчилась в 1945 р. ці руропроводи продано приватним підприємцям на довів природного газу з Південного Заходу, тобто зі стейтів, які лежать на половині трансконтинентальної віддалі між обома океанами. Під теперішню пору перед у постачанні газу веде Тексас Істерн Трансмисшен Корпорешен. Це підприємство має в своїм посіданні 28 піль, порозкиданих в околиці Мексиканського Заливу, у Тексасі й Луїзіані. Осередком збирання природного газу є містечко Шрупорт, у стейті Луїзіана. Звідти його проводять до Литл Рак у стейті Аркансо. В цих місцевості є головна машинерія для очищування газу і його трансмісії на схід. Там побудовано апарати, які втиснуть газ з силою 750 фунтів.

Куди, понад сто літ тому, італійська провінція Піємонт взяла на себе обов'язок духовного осередку й організатора італійських земель в соборну італійську державу, роля згаданої провінції була порівняно легка. Бо, які б великі й не були провінційно-психологічні, династичні, чи зовнішні перешкоди, піємонтці стояли на твердому ґрунті рідної землі. Звідти вони легко могли контактуватися з представниками інших італійських земель і ширити на тих землях свої ідеї. Головна трудність спочивала в питанні, коли італійські люди з усіх кінців Італії зрозуміють символізовану лікторською в'язкою прутів силу єдності — і дадуть себе єднати в одну, італійську державу.

В кількадесять літ пізніше з питанням піємонтизму ми стічаємося в нашій власній історії. Після того, як валуєське: „Не било, нет і бить не можеть“ — призначило українство на загальний ролю українського Піємонту, в силу фактів, перебрала Галичина. Порівняно з італійськими предтечами, роля наших тодішніх культурно-освітніх і суспільно-політичних діячів була куди важча: й тут шлося з одного боку, про дефеңзиву проти асиміляційних затій царського уряду, а з другого — про офензиву з метою створення української держави. Вся дія мусіла проходити за конспіровано: пропихання у-

Колесо, яке сповняє цю роботу, виконує 3,600 оборотів на хвилину — а воно є величезним бічківим колесом. До пускання в рух згущуючого апарату треба було побудувати 16 центрифугальних електричних стайцій, які могли б постачати електрику для цілого міста.

При допомозі таких улажень природний газ в руропроводах жене на довгих просторах зі швидкістю 15 миль на годину. Цієї роботи пильнують знавці й звичайні робітники день і ніч. Коли вже газ прийде до промислових околиць в Огайо, Пенсильвенії, а тепер і до Нью Йорку, треба змінити виряд і персонал.

Щоб постачати газ до хмародерів і інших високоположених місць, на це треба складних машин. Саме над такими приладами передують тепер практичні інженери. Коли природний газом можна буде зааспокоїти потреби промислового Сходу Америки, тоді вугілля й нафту можна буде використати для інших цілей. Тепер уже не йдеться про фінансовий бік, а тільки про матеріал, без огляду на кошти.

ЗА ПІЕМОНТ ДУХА

Куди, понад сто літ тому, італійська провінція Піємонт взяла на себе обов'язок духовного осередку й організатора італійських земель в соборну італійську державу, роля згаданої провінції була порівняно легка. Бо, які б великі й не були провінційно-психологічні, династичні, чи зовнішні перешкоди, піємонтці стояли на твердому ґрунті рідної землі. Звідти вони легко могли контактуватися з представниками інших італійських земель і ширити на тих землях свої ідеї. Головна трудність спочивала в питанні, коли італійські люди з усіх кінців Італії зрозуміють символізовану лікторською в'язкою прутів силу єдності — і дадуть себе єднати в одну, італійську державу.

В якому ж непомірно важкому положенні ми тепер опинилися!

Після того, як усі наші етнографічні землі знайшлися під забором смертельного воюючого українства, роля Піємонту припала на долю людей без землі. Яка в тому трагіка й яка „оливна гора“ праці, жертв і страждань жде нас — з того, покищо, ми самі не знаємо собі справи. Навіть мітичний гігант Антей перемігав лише так довго, як стояв обома ногами на ґрунті рідної землі — а ми?...

Правда, більшість з нас опинилася в країнах істинно-демократичного устрою і правопорядку — але хіба все це може заступити атмосферу й соки рідної землі? Під охороною якої пригодно конституції людина й не жила б на чужині, брак соків рідної землі — швидше, ці пізніші — виснажить її національні енергії. Якими темпами, в таких

(Продовження на стор. 3-тія)

СОВЕТИ І ЖИДИ

Советська пропаганда ширила довгі літа з успіхом багато неправди про відношення кремлівської диктатури до не-московських народів та їхніх культур. На що вудку, що Кремль „розв'язав національне питання“ та що в Совегах усі народи живуть „вільно й щасливо“, далось тут зловити не тільки поважне число американців, але й чимало таких, що походять з народів, що їх Москва поневолила й поневолює. Та чи не найбільше було таки жидів в Америці, що повірили, що в Совегах нема ніякого антисемітизму та що там жиди краще живуться ніж в інших країнах. Щойно останніми роками почалося деяке отверезіння і зачала появлятися правда теж і про відношення советської влади до жидів та жидівського питання в світі. Про те, як живеться жиди під комуністичними режими, розіслали тепер до преси короткі вісті ньюйорська „Антай-Діфеймейшен Літ“ п. н. „Терпіння жидів в країнах під советським пануванням“. Дещо з цього отсе передаємо.

Недавні події в Болгарії, Мадярщині, Чехословаччині та Польщі звернули світову увагу на постійний натиск з боку Советського Союзу на сусідні країни не тільки в господарських та політичних справах, але й в ділянці культурній. Дослідженням наслідків такого натиску на культурне життя жидівського народу в Східній Європі зайнялися деякі жидівські організації в Америці. В лютому цього року Жидівський Робітничий Комітет видав докладний звіт під заголовком „Жиди за Залізною Заслоною“, а Американський Жидівський Комітет в червневому числі свого видання „Залізної Заслоны“ подає всебічний огляд жидівського життя в Східній Європі на сьогодні.

Придушення жидівського культурного життя в країнах-сателітах відбувалося на зразок Советського Союзу. Там, в Советським Союзі, жидівська релігія зустріла звичайну таку саму опозицію як і всі інші релігії. Релігійна діяльність жидів, католиків, протестантів, протестантів зустрічала офіційний спротив. Релігійні школи заборонено. Мова „гнбрю“ заборонено, а „йидиш“ хоч дозволено вживати, але й її не дуже терплять. Ейнікейт — єдиний жидівський часопис в Советським Союзі — перестав існувати в січні цього року.

Сіонізм визнано Советським Союзом незаконним, як „буржуазно-націоналістичний“, що не може йти в парі з комуністичною доктриною та — понад усе — як агента британської книжки чи встановлення контакту з Придніпрянщиною натрапляли на перешкоди і збручанської переороди і російської поліції і факту, що самі піємонтці жили в чужій (австрійській) державі. Єдиним щастям було те, що — не дивлячися на чужу державну верхівку — тогочасні діячі всетаки обома ногами стояли на ґрунті рідної землі й соки, що випливали з рідної землі, були їх духовним кормом.

В лютому цього року Жидівський Робітничий Комітет видав докладний звіт під заголовком „Жиди за Залізною Заслоною“, а Американський Жидівський Комітет в червневому числі свого видання „Залізної Заслоны“ подає всебічний огляд жидівського життя в Східній Європі на сьогодні.

Придушення жидівського культурного життя в країнах-сателітах відбувалося на зразок Советського Союзу. Там, в Советським Союзі, жидівська релігія зустріла звичайну таку саму опозицію як і всі інші релігії. Релігійна діяльність жидів, католиків, протестантів, протестантів зустрічала офіційний спротив. Релігійні школи заборонено. Мова „гнбрю“ заборонено, а „йидиш“ хоч дозволено вживати, але й її не дуже терплять. Ейнікейт — єдиний жидівський часопис в Советським Союзі — перестав існувати в січні цього року.

Сіонізм визнано Советським Союзом незаконним, як „буржуазно-націоналістичний“, що не може йти в парі з комуністичною доктриною та — понад усе — як агента британської книжки чи встановлення контакту з Придніпрянщиною натрапляли на перешкоди і збручанської переороди і російської поліції і факту, що самі піємонтці жили в чужій (австрійській) державі. Єдиним щастям було те, що — не дивлячися на чужу державну верхівку — тогочасні діячі всетаки обома ногами стояли на ґрунті рідної землі й соки, що випливали з рідної землі, були їх духовним кормом.

В лютому цього року Жидівський Робітничий Комітет видав докладний звіт під заголовком „Жиди за Залізною Заслоною“, а Американський Жидівський Комітет в червневому числі свого видання „Залізної Заслоны“ подає всебічний огляд жидівського життя в Східній Європі на сьогодні.

Придушення жидівського культурного життя в країнах-сателітах відбувалося на зразок Советського Союзу. Там, в Советським Союзі, жидівська релігія зустріла звичайну таку саму опозицію як і всі інші релігії. Релігійна діяльність жидів, католиків, протестантів, протестантів зустрічала офіційний спротив. Релігійні школи заборонено. Мова „гнбрю“ заборонено, а „йидиш“ хоч дозволено вживати, але й її не дуже терплять. Ейнікейт — єдиний жидівський часопис в Советським Союзі — перестав існувати в січні цього року.

Сіонізм визнано Советським Союзом незаконним, як „буржуазно-націоналістичний“, що не може йти в парі з комуністичною доктриною та — понад усе — як агента британської книжки чи встановлення контакту з Придніпрянщиною натрапляли на перешкоди і збручанської переороди і російської поліції і факту, що самі піємонтці жили в чужій (австрійській) державі. Єдиним щастям було те, що — не дивлячися на чужу державну верхівку — тогочасні діячі всетаки обома ногами стояли на ґрунті рідної землі й соки, що випливали з рідної землі, були їх духовним кормом.

Боротьба за український театр

II.
Театр на службі національних справ.

Щоб уявити собі, в яких труднощах зроджувався український побутовий театр, треба пригадати, що це був час переслідувань усього, що українське, час, коли царський уряд, руками своїх намісників на Україні — київських губернаторів, усякими „указами“ спинював українське національне відродження, бо знити його — зрозуміло — не міг. Наказ 1876 року припинив остаточно всі вистави українських театрів. Правда й указ треба було перехитрити і замість професійних театрів виставляли аматорські гуртки або відбувалися вистави на добродійні цілі. По старій традиції творилися аматорські гуртки (тепер уже українські, а не мішані, як за часів Котляревського), а членами їх були такі визначні — потім громадяни, як О. Русов, О. Левицький, Д. Багалій, Ф. Вовк, П. Чубинський і М. Лисенко.

У той час зборон урядом, головним завданням старанням Кропивницького, дістати дозвіл на український професійний театр і цей новозаснований театр відкрив свою діяльність 1881 р.: виставою „Наталка Полтавка“ в Кременчузі, а звітний почав свій переможний похід по Україні. Українська громада прийняла театр ентузіастично. Це заборони українського друкованого слова, української науки і преси, заборони всякого прояву культурного життя, український театр став одним з оплотів, біля якого могли збиратися українські сили, став однією з маніфестацій українського слова. Українські вистави відбувалися завжди у переповнений залі. Сам Кропивницький згадає, що у святковий день, коли йшла п'єса Островського „Російська“, зібрав лише 30 карб. (привних кількох глянців) а в наступний будень старенька „Наталка Полтавка“ притягнула стільки публіки, що „стіни театру тріщали“.

Коли 1882 р. театр Кропивницького приїхав до столиці — до Києва, де боротьба за українське національне обличчя була дуже гостра, театральні діячі з Кропивницьким у провіді зрозуміли, що театрові в Україні призначено

відіграти громадсько-національну роль, а не лише мистецьку. Це завдання надало театрові особливого змісту та особливого значення. І коли в пам'ятний день 10 січня 1882 р. Кропивницькому — завжди спокійному, досвідченому акторові довелося вийти на київську сцену перед святовою, маніфестаційну українську публіку — він тремтів, як ніколи. Але так само збентежені були й інші актори і всі глядачі.

Що краще український театр виконував це своє громадське завдання, тим більше його переслідували. Цензура вимагала, щоб поруч українських ставити і російські п'єси, забороняла вистави на Правобережжі, а то й забороняла перекладні п'єси та п'єси не побутового репертуару. Та що більші утиски сипалися на голову діячам українського театру, тим завятіше боронили вони своїх позицій, тим більше талановитих членів збиралося у їх гурті. Та не вистачало самого таланту. Треба було мати багато поєв'я і любови, щоби в цей важкий час служити українському театральному мистецтву. Побіч Кропивницького, тріаку братів Тобілевичів (Карпенко-Карий, Садовський, Саксаганський), українська Дуза — Марія Заньковецька і ціла плеяда інших імен говорить про любов театру в українському народі. Цю любов до театру заміняв ще один визначний діяч тодішнього театру — драматург і режисер Михайло Старицький великим добродійним жестом, даруючи на потреби театру весь свій великий маєток.

Цю любов до театру маніфестували українські селяни, будучи в читальнях „Просвіти“ театральні зали, в яких і виставляли аматорські вистави, „Правда“ знову царська влада стала переслідувати ці самобутні сільські театри, замикаючи „Просвіти“, але театральний рух в українському народі це не могло спинити. Народ полюбив театр, прагнув його і в найгірших обставинах ставив його мати. Навіть у воєнний період першої світової війни, аматорські театри підіймали в таборах полонених.

Про цю любов до театру вказує і розвій театру в Галичині, де не було переслідувань уряду та де театр міг вільніше розвиватися. Початок нового театального життя датується в Галичині революційним 1848 роком, коли на з'їзді вчених у Львові керівник аматорського театру в Коломиї, о. Озаркевич, відіграв зі своїм гуртком „Наталку Полтавку“. А в підставах кохав був у Львові вже постійний театр, який повстав за стараннями визначного громадського діяча і посла на сойм, Юліана Лаврівського. І тут теж театр мав громадсько-національне завдання та був побудником національного відродження.

Наш театр у Галичині користувався допомогою уряду (за-

Кость Кисілевський.

НА ЧУЖИНІ

Недільний відпочинок. Так хочеться побути хоч трохи у природі, далеко від шуму й руху великого міста. Цим разом погоджуємося на ботанічний город у Проспект - Парку. Там особлива тиша серед квіток і дерев, що нагадують Рідний Край. Плакучі берези, верби, вишні, дуби, смереки, а між квітками барвінок і фіолетні осінки.

З особливою радістю збігаємо до підземки і за пів години ми вже на місці. Шукаємо найкращого закутка над ставком, розстеляємо покривало на зеленій траві, розкладаємо свої клуночки і припадаємо до свіжих листків від рідних дерев і квіток. А потім поринаємо в часописи і книжки та оглядаємо прислані нам світлинки. То все наші скарби на чужині.

Здалеку доходить приглушений гул міського життя. Здається, десь понад ним віддаються недільні дзвони. Іх тони повнішають і виразніють. Уже можна навіть розпізнати їх. „Цей — то немов радчаний, що дзвонив на „Богородицю“, а той — то з ливчаківської Церкви“. Срібний його звук настигливо дразнить слух і побуджує творчі уяви.

— Десь там далеко на сході Рідний Край, дорогі особи, що залишилися на поталу. Рідні села, дерев'яні церквочки з цвинтариками та могилками, що зберігають стару нашу віру і любов до нашого релігійного обряду. На розі, немова башти, дзвіниці на чатах, чи не зближається тривога, градова туча, чи не вибухла потреба, чи не „переставився раб Божий Василь на війний упокій“. Шкільний будинок із дзвінком на даху, що кликав дітвора до рідної школи ціле століття. Читальня на майдані з великим написом „Народний Дім“, де росла і кріпшала проста віра в немірушність наших ідеалів. Кругом його білі ліп'янки з малень-

вдяки конституції, яку прийняла давня Австрія) і отримували допомогу від Краєвого Союму. Російська окупація знищила культурне життя в Галичині та разом український театр, але він згодом знову почав існувати, бо народ, раз пізнавши театр і полюбивши його, не може без нього обійтись.

от

кими віконцями, у василькових вінках, серед кукурудзяних і гарбузових грядок.

То було давно. Спіли гречки, сипалися конопі, сохли рядками поскладані чепурні подукіпки, хвилювали м'ясисті кисті проса. А вітер ніс від узлісся прохолоду та запах рідних дерев і свіжо паренованих скиб. Так! То було вже так давно. Було своє рідне гніздо в зільниках з кулчакми, чорнобривцями, м'ятою, осінками. Була тут рідна школа із старим учителем, що вивчив три покоління щепити дерева і окрасив ними ціле село. Була тут своя кооперація з ледяним цукром від кашлі і запахом господарського шміру. Була своя читальня, в якій Грицько Дяків учив усю молодь українських співаків та показував цілому селу рідний театр. Був свій отець духовний, що святив щоранку пасху, потім зілля, овочі і хати та вчив, як по-християнськи жити, щоб стати людиною моральною й корисною для Рідного Краю. Був свій цвинтар під лісом за селом, у барвінку, тополях, з рідними дорогими могилами. Були теж недалеко міста з українськими дільницями й заулками, де міщанські та робітничі доми зберігали рідні старосвітські звичаї. У цих дільницях серед чужого населення кипіло українське життя, цвіла українська наука, жевріла ідея самостійності, росла і кріпшала ідея соборності, діяла „непоборна молодь“.

Але та нова земля завдавала різним чужим напасникам і наїзникам, що завзялись опанувати її та знищити в зароді. І одного цілого вечора, як на рідних загонах жовтіла кукурудзянка й бульбича, як вулиці сусідніх міст конотили димом висохлих боліт, вкривави ним придорожні дерева, і доми, — показала на небі червона заграва і загурмотіли далекі стріляни. Люди прикрили з жаху й дивилися у грозу, що йшла вже не перший раз на їх потім зрошені доріжки, на їх загоны, села, міста. Стогін, плач і молитва добувалися з уст. Жак порив зловіщим зубом старечі чола. Жінки ломали руки з розпачі. Ніхто не спав тієї ночі і чекав на тривожні всті. Незабаром залунали всюди крики військових, сигнали авт і різні накази. Остовпілі люди здогадувалися, що треба щось робити, але що саме, не

знали. Врешті вяснилось, що тут будуть копати стрілецькі рови, що треба всім виступати із хат. „Кому вони тут потрібні, як нема ще війська, хто дав наказ, хіба можна його зараз виконати?“ — ішов гул юрби. Тоді записав новий наказ: „Виступати, а то будемо стріляти! Хлопи до лопат, баби з дітьми і лахами до сусідніх сіл на захід!“

Пішов по нашій землі стогін, плач розбужених дітей, брехт роз'юджених собак, крик напасників, скрип немашених возів з боклажками та лахами, рев корів, прив'язаних до возів, тупіт кошей і накликування озброєних візників. А здалеку гудили розривані стріляни, татакали скоростріли і вибухали гранати.

Саме тоді почалося наше скитання. Дехто забув у своїй хаті важкі документи, пам'ятки, гроші, але вернутись було неможливо. Неодина попадав у лабеті озброєних і арешт, як тільки намагався забрати те, якусь забуту річ. Оуділи ми на захід поруч драбинячих возів або з напелчниками, напханими найпотрібнішими речами. І більше вже не побачили своєї місцевини, своєї домівки. Серед злиднів, в осінні дощі, серед зимових завірюх і духоті літ, серед гуку близьких гармат, свисту куль, розривів бомб, ми йшли безсонні, як тіні істот, що мають ще права до життя; в подертих чоботях, у знищених одягах, негодних, з розкуйовдженим волоссям, ми йшли, щоб не пережити десятих раз страшною грози, забувши про все, що залишилось за нами. А нашими слідами поступали, як страшні привиди: смерть, пожежа, війна. Часом вони випереджали нас і зашкакували в бараках на постою, у сховищах, на роботі у фабриках, при станках і забирали десятки, а то й сотки з поміж наших рідних і знайомих. І всюди назустріч нам сичав крик і погроза салдатів:

„Виступай, а то стрілятиму!“ І всі неспрохані діла до наших сховищ, чіплялись жінок, напастували дівчат, ставили безборонних під мур або стіну і допитували під грозою автоматів; топтали родинні зв'язки, релігійні наші святощі, гнали на послуги і найчорнішу найбруднішу роботу, нехтуючи віком, станом і професією нашою, ловили молодих до армії. І всім нам чіпляли нумерки до світлин, рук, рукавів, і всіх нас обсіпали лайкою із найгіршого словника, а за працю годували безбарвною юшкою.

А потім шаліли бомбувальники, сиплячи на безборонних рої фосфорних і розривних бомб, часто в похідні колони транспортів, у бараків сховища, у фабрики, де працювали сотні скитальців, розриваючи їх на куски. Румовича прикривали живцем невинні жертви, дими й пожежі супроводжали їх на вічний упокій.

І врешті прогула і втихла воєнна завірюха. Усміх приманливого життя повіяв з руїн. „Збирайтеся усі в таборах більших міст. Там дають білий хліб, м'ясні консерви, чені, колідну. Українські комітети організують владу, школу, церкву“ — ішов відрадісний гул. „Американці передають німецькі казарми на поселення“ — ходили вістки.

І почалося нове життя по таборах, що хутко розросталися до поважних осередків, немова давні наші громади. Всюди були меткі, роблячі одиниці, що організували самоуправу, церкву, школу, суд, театр, хор, а згодом політичні, суспільні й товариські установа. Чужинці ставилися до цього життя різно. Одні помагали будувати його, другі руйнували збудоване. Часто вертались тривожні дні до таборо. Ненадійні й неспрохані „гости“ заходили та заїздили тут, немова до своєї загородини. Вигнали скитальців поза огорожу, обступали табір з усіх

сторін, перевіряли документи, шукали чогось по кутках, а то й забирали й вивозили людей з собою. І тут не було спокійної ночі. І тут панував ще довго жах перед наїзниками, а кільчасті дроті і вартові виходах свідчили, що в таборах живуть напів-невільники. Довго ще не можна було спокійно віддаватися своїй праці, бо раз-у-раз кружляли тривожні вісті, ширені ворожою пропагандою. Та й життя в малих кімнатах, без відповідної обстанови, без грошей, часто на безробітті — не сприяло нормальній організації. Сплітки, очорнювання сусідів розривали її постійно, нищили довіру до свого проводу. Недостатні харчі спричинювали хвороби і кваліст, а одноманітність житлових умов і побуту впливали шкідливо на нервову систему. Брак відповідного наряддя та харчів спонукав хитрунів до лихварства, що відбилося дімаючи на вартості заробітної платні. Чесна й солідна праця в установах була майже безплатна, бо за фунт товщу чи цукру треба було запластити ціломісячним заробітком. Недотепні, невідповідні, а часто й ворожі службовики в керівній опікунчій установах спричинювали хаос, загострення у співжитті, а то й заворушення в громаді. Гроза репатріації, гроза втрати громадянства використовувалась для постраху і різних інших цілей...

Отак то ми жили п'ять років. Бували й гарні, піднесені хвили, що наповняли почуттям гордості: національні і релігійні свята, мистецькі, господарські, наукові з'їзди, успіхи у вихованні та навчанні молодого покоління, відвідини й гостювання дорогих осіб... Але то були рідкі неділі серед тяжких, злиднених буднів.

Такі думки налітали роєм на стомлену новим життям душу. І хотілося кричати на весь світ: „Чому ви нас не розумієте? Чому ви нас обминаєте?“ А з кушів ліщини вибіг малесенький зайчик на конюшину, попірхав у ній мордочкою, сів на задні лапки і дивився на нас довірливо, сумно і немова спочуливо... Затихли недільні дзвони.

Нью Йорк, 21 серпня 1949.

СТАВАЙТЕ ЧЛЕНАМИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМСАМИ І СПІВВЛАСНИКОМ ДЕСЯТЬ МІЛІОНІВ ДОЛАРІВ ОРГАНІЗАЦІЇ.

СЛУЖБА БОНА

в укр. гр.-катол. обряді
вдирляється
у WASHINGTON, D. C.
в 10-тій год. рано що неділі:
2131 LINCOLN RD., N. E.
Телефон: Michigan 5170

А НА ФАРМАХ
в 11-тій годині в другу й четверту неділю місяця:
ROUTE 2, MANASSAS, VA.,
біля Independent Hill, Va.
Телефон: Manassas 187F21
Адреса душпастиря:

Rev. W. WOZNAK
1938 Summit Pl. N. E.
Washington 2, D. C.

ЗА ПІЕМОНТ ДУХА

(Докінчення зі стор. 2-го)

умовах, йде „еволюція“ молодого покоління до чужого, про це не приходить йі ймовірно розгубилися: раз, нас повезли в різні кінці світу, чи хочби тієї ж країни, а два — ми опинилися без тих усіх, чи лише со слабою відміною деяких тих установ, які ми мали вдома, чи на „передмігратії“. Перед нами виринула проблематика справжньої еміграції — піоніртво. Піоніртво влаштування особистого життя і прожитку, піоніртво поборювання перешкод невідомого нам терену, піоніртво поборювання розпорозности наших людей і, врешті піоніртво будови того всього, що ми мали там, в Європі. А що життя піонірів не одмінно сповнене невигод і небезпек, ми дістали ще, в добавок, клопоти з поборюванням впливів чужої почви й відчуження від соків рідної.

(Кінець буде).

КУПИТЕ БОНДИ ПЕРЕМОГИ

УКРАЇНСЬКІ ГРОМАДЯНИ! СОЮЗОВЦІ М. ШКАГО І ОКОЛИЦІ!

СТАРАННЯМ ВСІХ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ ШКАГОВСЬКОГО ОКОЛУ

буде торжественно відзначено добрим концертом

55-ЛІТТЯ ІСТНУВАННЯ

Українського Народного Союзу

В НЕДІЛЮ, 25. ВЕРЕСНЯ 1949

В ШОПЕН ШКОЛІ ПРИ РАЙС І ВЕСТЕРН ВУЛИЦЯХ.

Просимо всіх Союзовців і свідомих українців ласкаво взяти участь у 55-літнім ювілею нашої одної з найбільших і найстаріших українських інституцій.

Буде відповідна концертна програма, в якій виступлять мистецькі сили старої і нової імміграції.

Головним промовцем буде п. Д. Галиччін, головний секр. У. Н. С., а також місцеві бесідники і представники нової імміграції.

МУЗИЧНІ ТВОРИ
ОЛЕКСАНДРА КОШІЦЯ
повне посмертне видання.
УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ ПІСНІ
на хори мішаний, чоловічий і жіночий.
ПІСНІ ІСТОРІЧНІ
Збірник перший\$1.50
Збірник другий 1.00
Збірник третій 1.00
Замовлення wraz з грішми
слати до:
СВОБОДА
Box 346, Jersey City 3, N. J.

УКРАЇНСЬКИЙ ТЕАТР
під мистецьким проводом В. БЛАВАЦЬКОГО
Відкриття сезону 1949-1950
В П'ЯТНИЦЮ, 30. ВЕРЕСНЯ 1949
ФІЛАДЕЛФІЯ, САЛІ: TOWN HALL 150 N. Broad St.
„БАТУРИН“
Історичне видовище на 5 дій за Богданом Лепким.
Постова і режисерія — В. Блавацький. Музичне оформлення — Я. Барнич. Сценічне оформлення — П. Андрусів.
Початок вистави о год. 8. веч.
Вікети вступу вже продаються в Ukrainian-American Citizens Ass'n., 847 N. Franklin St., Philadelphia, Pa., і Ukrainian League of Philadelphia, Inc., N. W. Cor. 23rd & Brown Streets, Phila., Pa.
Гуртки замовлення білетів з поща Філадельфії можна полагоджувати, листуючи на адресу: Ukrainian-American Citizens Ass'n., 847 N. Franklin St., Philadelphia 23, Pa.
Весь дохід з вистави призначений на ЗУАДКомітет.



ГРИГОРІЙ КИТАСТІН, Мистецький Керівник Української Капелі Вандуристів ім. Тараса Шевченка, яка зараз виїде з концертами по містах Америки й Канади.

Перед „Святом Перемоги” в Нью Йорку

Завтра, в неділю 18-го вересня, відбудеться в Нью Йорку, в залі Вашингтон Ірвінг Гай Скул при 16-тій вулиці, „Свято Перемоги”. Його влаштує Організаційний Комітет б. Вояків Українських Армії та у відзначення 30-ї річниці здобуття столиці України, Києва, Українським Військом.

Свято заслуговує на окрему увагу, як своєю програмою, так і його організаторами. Організаційний Комітет б. Вояків Українських Армії це нова інституція на нашому терені, що може бути майже символом сучасних українських потреб. В Злучених Державах існувала та в різних часах різно розгортала свою активність Стрілецька Громада, що її створили учасники Українських Визвольних Змагань з першої світової війни. В останньому до цієї країни знову прибула чимала кількість тих, що зі зброєю в руках здобували Україну волю та право на самостійне життя в різних частинах і в різних бойових частинах: в У. Г. Армії, в Українських Січових Стрільцях, в Армії Української Народної Республіки, в різних інших українських військових частинах, аж до Української Повстанчої Армії включно. І тоді виринула думка, щоб все це вояцтво об'єднати в одній комбатантській організації. У висліді та в порозумінні з існуючою тут вже Стрілецькою Громадою і повстав Організаційний Комі-

тет, що влаштує завтра „Свято Перемоги”.

Воно, як згадано, влаштується в 30-ту річницю здобуття Києва об'єднаними українськими арміями. Власне це об'єднання було у великій мірі передумовою цієї історичної перемоги. Це об'єднання лягло в основу створення Організаційного Комітету, що влаштує Свято і це об'єднання без сумніву головною передумовою успіху дальших українських визвольних змагань. Ті, що в цих змаганнях кров свою проливали і завжди були готові голови свої зложити, розуміють найкраще потребу такого об'єднання.

Свою солідарність з нашими комбатантами та з їхніми ідеями повинен виявити й увесь загальний громадянства, теж своєю масовою участю в цьому вояцькому Святі. Початок імпрези в год. 6:30 ввечері. В програмі є сольові та хорові точки і виступи бесідників.

Тридцять років тому українське вояцтво своєю кров'ю та своїми трупамі промочувало собі шлях до столиці України, здобуваючи світлу перемогу. Сьогодні, далеко від знову поневоленого Золотоверхого, ми згадуватимемо ту річницю з непохитною вірою, щоб приїде час і дзвони згальних вояцьких свистків знову сповістять народної країни годину визволення та що синьо-жовтий прапор знову займатиме над Україною та її столичним городом — Києвом.

3 ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Парохіяльна школа.

Досить великий вплив нової імміграції до Філадельфії поставив українське громадянство перед поважною проблемою: що робити з шкільними дітьми, куди їх посилати, до якої школи? Української школи тут, очевидно немає і, здається, не може бути. Посилати дітей відразу до американських шкіл важкувато, бо діти нової імміграції не знають англійської мови і з другого боку в тих школах наші діти не мають змоги вчитися рідної мови. А це є дуже важна справа, щоб діти не відірвалися від українства і не забували рідної мови. Учителська Громада в Філадельфії пробувала всяких засобів, щоб зорганізувати українську або бодай літукраїнську школу, де бодай кілька предметів вчили б по-українськи, як напр. української мови, географії та історії України. Але брак приміщення, і матеріальні труднощі та деяка незацікавленість українських батьків цєю справою зовсім зв'язала руки Учителській Громаді, яка вирішила тимчасово організувати бодай вечірні курси українознавства для шкільних дітей.

У великій пригоді стала українським дітям школа СС. Василянко, але це такі не розв'язало вповні шкільної проблеми, бо поза цією школою залишилося ще багато українських дітей.

На велику радість Учителської Громади, яка до деякої міри була відповідальна перед українським громадянством за шкільні справи, та на радість українських батьків, катедра парохія у Філадельфії допомогла розв'язати цю проблему бодай частинно. Парох катедральної церкви, о. В. Середович, вирішив за згодою і дозволом Преосвященного Кир Константина відкрити зразу два перші річничі народної школи, в якій навчання тут, в Америці, триває 8 років. Як буде відповідна кількість ук-

раїнських дітей до вищих класів, як довідаємося від о. Середовича, він готовий відкрити ступенно і інші річничі, де українські діти погтимуть вчитися частинно і по-українськи. Парохіяльна школа в Америці, це загальновідоме явище. Вони в нічому не уступають публічним школам. В них та сама програма навчання, що в публічних, і ті самі права. Але ж тут діти мають змогу вчитися і української мови, чого немає в публічних школах. Оплата тут дуже маленька, всього 10 доларів річно, та ще там кілька центів місячно на шкільне приладдя для дітей. Значить, нема ніякої причини, щоб перешкождала українським батькам посилати своїх дітей до цієї парохіяльної школи. Сама особа о. Пароха, відомого церковного й громадського діяча на Лемківщині, та добір учителських сил — одною з них є п-ні Годованець, що донедавна вела дитячий садочок — дають запоруку, що школа буде поставлена на високому рівні та забезпечить нашим дітям добре навчання і виховання. Тепер слово за батьками, особливо тими, яких діти не можуть ходити до публічних американських шкіл. Добре було б, щоб до цієї школи ходили і діти давніших іммігрантів, бо тут для них дуже добра нагода вчитися української мови. Дотепер до цієї школи вписалося кілька десятків дітей. Віримо, що незабаром це число подвоїться та потроїться.

НЬО ЙОРК МІСТО.

„Дністер” побивається за власну домівку.

Найбільший відділ У. Н. Союзу в Америці, тов. „Дністер” у Нью Йорку, започаткувало ще минулого року кампанію за придбання власної домівки. Це тому, що півтора тисячі членів потребує місця не так на місячні зібрання, як на засідання уряду, різні інші наради і на придатні сходни ве-

ГОРДИСТЬ БАТЬКІВ І НАДІЯ ГРОМАДИ. — На фотографії п-ні Марія Пастушок з Честер, Па., зі сином Андрієм Ігором та внуками Мартином і Михайлом, вже 3-тій. П-ні Пастушок є матір'ю 6 синів і 11 внуків.

ликої кількості людей, які потребують виміни думок. Теж не можливе вже прибирати вкладки від членів на місячних зборах, а треба дати їм спомогу виплачувати вкладки в постійних годинах кожного тижня. Це вже практикується тепер кожної середи, однак, з огляду на недостатку постійних приміщення для товариства, не легко це переводити. Головні труднощі має секретар і скарбник, які мусять носитися з книжками й картками, яких кількість зростає зі зростом членів.

Це треба раз прилюдно з'ясувати головно таким членам, які мало коли являються на зібрання. Зрештою в тім має інтерес і ширше громадянство, коли зважити, що тов. „Дністер” є на ділі провідним товариством в великій українській громаді Нью Йорку.

Моя думка така, що члени Товариства повинні бути горді з того, що на них спадає така почесність. Однак з почесності злучені теж і обов'язки. Першим обов'язком є притримуватися постанов статута й являтися на місячних зібраннях. Хоч це не завжди вдається членам, однак йдеться про це, щоб не легковажити цього обов'язку. Як це виглядає, коли з півтори тисячі членів часом не приїде й 25 на зібрання? А самих урядників у товаристві є коло 30!

Хай теж не в гнів буде новим членам, що прибувають зі скитальцями. Дуже добре, що вони вступили до нашого Товариства, але це було б ліпше, якби вони вказали своє заінтересування справою Товариства. Ми давні громадяни вже подекуди знеохочені й перетомлені, то хоч маємо

„вимівку”; але яке виправдання мають нові члени, які навіть не зазнайомилися з ділами товариства?

Тепер настане осінь, треба відновити діяльність. Не тільки місцеву або американську, але для наших братів замочем. Таку працю ми виконували від початку і продовжуємо тепер. Нам треба свіжих сил, щоб досягнути наш ідеал. Треба теж втримати давній пресвіт. Зі здовбеними силами, тобто давніми й новими, нам не важко буде постаратися за власну домівку.

В. Хомицький,
член ексекютиви.

ПОДІЯКА.

Ми, нище підписані, оцінюємо дорожню складасмо ланцюжкову подяку Ви. Панству Микола і Катерині Яремко, 419 1st 10. вул. в Нью Йорку, за моральну і матеріальну поміч, якою ми всі підписані зазнали при нашому переселенні з Німеччини до ЗДА.

Шановні П-ро Яремки, самі скитальці, які недавно прибули до ЗДА, побили в місяці лютому 1948, і значно добре гірку долю скитальців, бо самі підписані і як тільки самі устаткувалися, зараз подали помічну руку 10 родинам (сім вже прибуло, а три родини ще в дорозі) за посередництвом Укр.-Катол. Доп. Комітету, виставили особисто всім ашуранс з записанням всіх примістити і підняти для всіх працю.

По приїзді до Нью Йорку, кожну родину щиро-сердечно прийняли в свою тісну хату (як прибувало рівночасно по кілька родин), гостини щедро українським записом, а відтак підшукували для кожної мешканки і працю та в додатку допомогли матеріально при початковому застосуванні. Це виявило правдивої християнської любові ближнього на ділах, який гідний до наслідування. Коли б ми мали більше таких зразків і жертвних громадян як Ви, Панство Яремки, тоді проблема переселення решти укр. скитальців скоротилася була б розв'язана.

За всі добрі і за жертвоність, які виявили для нас, хай Всевисшій Господь винагородить їх остротами!

Нью Йорк, 15. вересня 1949.

Кістя Стеня з родиною, Ковалівська Семка, Кузми Василь з родиною, Кузьмич Іван, Недогода Олександр з родиною, Слюсар Василь з родиною, Якович Григор з родиною.

Спортсменів Вісти

ЛІСІВКОВИЙ ФУТБОЛЬНИЙ ТУРНІР

УСК — ФРЕНЧ С. П. (ліра). В неділю, дня 18. вересня ц. р. на гринці Triboro Stadium (New York City — 125th Street (East) — Randall's Island) відбудеться в рамках 10-річчя New World Club (New York) лісівковий турнір за чашу Східної Футбольної Ліги — в якому прийме участь теж команда Українського Спортивного Клубу, Нью Йорк.

Програма змагань:

Год.:
11:00 Maccabi — Caribbeans
11:20 New World Club — Armenians
11:40 Warsaw — Milan Hoboken
12:00 Napoli — Columbia
12:20 Ukrainian — French
12:40 Freedom Club — Bronx I. S. C.
3:00 Повний футбольний матч New World Club — L. I. League

2 і 3-тя рунда та фінал турніру відбудеться перед годинною 3-годою.

В програмі також змагання юніорів.

До гринці доїздиться субвоями до зупинки 125th St. and Lexington Ave. (New York City), звідкіль береться автобус, який безпосередньо доїздить до Triboro Stadium на Randall's Island.

Б. Пруднук.

ВІДБУДУТЬСЯ НАДЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ С.У.Б.

Лондонська „Українська Думка” з 4-го вересня, подає рішення Вищого суду, відділ Чансери, про обов'язок скитальців надзвичайних загальних зборів Союзу Українців Британії на день 29-го жовтня ц. р. в Лондоні. Ціллю цих зборів ставиться ухвалення проекту представленої резолюції та вибір управи. Рішення про переведення надзвичайних зборів винесено на підставі опінії правного радника Союзу, що поступування на попередніх двох загальних зборах треба вважати за неважкі з огляду на технічні неправильності.

В. Хомицький,
член ексекютиви.

ПОДІЯКА.

Ми, нище підписані, оцінюємо дорожню складасмо ланцюжкову подяку Ви. Панству Микола і Катерині Яремко, 419 1st 10. вул. в Нью Йорку, за моральну і матеріальну поміч, якою ми всі підписані зазнали при нашому переселенні з Німеччини до ЗДА.

Шановні П-ро Яремки, самі скитальці, які недавно прибули до ЗДА, побили в місяці лютому 1948, і значно добре гірку долю скитальців, бо самі підписані і як тільки самі устаткувалися, зараз подали помічну руку 10 родинам (сім вже прибуло, а три родини ще в дорозі) за посередництвом Укр.-Катол. Доп. Комітету, виставили особисто всім ашуранс з записанням всіх примістити і підняти для всіх працю.

По приїзді до Нью Йорку, кожну родину щиро-сердечно прийняли в свою тісну хату (як прибувало рівночасно по кілька родин), гостини щедро українським записом, а відтак підшукували для кожної мешканки і працю та в додатку допомогли матеріально при початковому застосуванні. Це виявило правдивої християнської любові ближнього на ділах, який гідний до наслідування. Коли б ми мали більше таких зразків і жертвних громадян як Ви, Панство Яремки, тоді проблема переселення решти укр. скитальців скоротилася була б розв'язана.

За всі добрі і за жертвоність, які виявили для нас, хай Всевисшій Господь винагородить їх остротами!

Нью Йорк, 15. вересня 1949.

Кістя Стеня з родиною, Ковалівська Семка, Кузми Василь з родиною, Кузьмич Іван, Недогода Олександр з родиною, Слюсар Василь з родиною, Якович Григор з родиною.

ПОШУКУВАННЯ

Прощу д-р ЮРИКА СТЕФАНИВСЬКОГО подати свою адресу:
LUKAS LISEWYCZ
с/о Dr. Kalyva,
747 E. 9th St., New York 9, N. Y.

Пошукує ЗАХАРКА МАТВИШИН зі села Вороніж, пов. Рогатин, Зх. Україна. Останній його побут був у Bethlehem; Па. Хто знає про нього, або він самий, прошу зголоситися до його сестринки:
Miss MARY FURTAS,
154 First St., Elizabeth, N. J.

ЛЕКЦІЇ

ЛЕКЦІЇ АНГЛІЙСЬКОЇ І УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ
доц. проф. д-р Володимир Безушко
818 North Franklin Street,
Philadelphia 23, Pa.
Зголошення приймає в год. 12-1: в початках найкраще письмово. Передбачується мовні курси — в залежності від кількості зголошень.

РЕАЛЬНОСТІ

ЛІТНИЙ ДОМИК,
5 кімнат і спаль, який винятковий. Кімнати вільні до замешкання. Всі модерні уліпшення, новий ой біглет, устаткований лодж з купальнею в лані, гарний город, 3 блокни до до Buhle Ave. Subway станції. Також близько школи. Заходіть лише в неділю.
GERKO
1508 Crosby Ave., Bronx, N. Y.

ФАРМА ОКОЛО 31 АКРІВ,
при головній дорозі ч. 30, 5 км. дм мальований в середині і надворі, новий дах на домі і барні. Курники, 2 потоки пливають через фарму, яка знаходиться між Rocktown і Linval, N. J., при гайвей 30. Побачите напис Satzewich, придіть котрого небудь для. Агенти не бажані.

Почтова адреса:
Mrs. LASKEVICH,
R. D. No. 7, Lambertville, N. J.

ДОБРА НАГОДА

— для —
ДЯКОВЧИТЕЛІВ
І ДИРИГЕНТІВ ХОРІВ,
ЦЕРКОВНИХ І СВІТСЬКИХ!
Можна набути

НОТИ

Пісні на чотири голоси.
Армологіон, Утрени, Вечірня,
Осьмогласні, Полотнища
і багато інших.
Голоситесь на адресу:
„СВОБОДА”
81-83 Grand St.,
Jersey City 3, N. J.

Д-Р РОМАН ОСІНЧУК

приймає відтепер хворих щодня (крім неділі)

від 11 до 12 год. рано і від 6 до 8. год. ввечері.
В суботу лише від год. 11 до 1-гої

В позаурядових годинах за попереднім замовленням.

Адреса: 23 EAST 7th STREET, NEW YORK 3, N. Y.
(між 2 і 3 Евліями, напроти Української Катол. Церкви).
Телефон: GRamercy 3-6217.

ВИПРОДАЖ ПОВІСТОК

1. Вільний Чоловік і інші оповідання, С. Костів 40 ц.
2. Збірник повісток 10 ц.
3. Людоїди — С. Костів 25 ц.
4. Росія в Україні — Михайленко 15 ц.
5. Оповідання Куліша 15 ц.
6. Слалачний Довг — Лепкий 20 ц.
7. Почини — Лепкий 15 ц.
8. Навернення Гриниш 20 ц.

Разом за ціну \$1.00

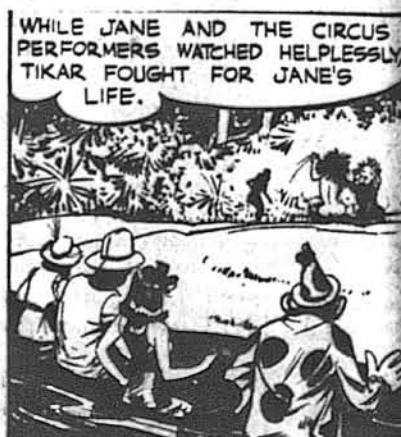
Замовлення слати на адресу:

„СВОБОДА”

81-83 GRAND STREET,

Jersey City 3, N. J.

ТАРЗАН, ч. 2179. Боротьба з джунглях.



Саме тоді, як Джена й шкорові артисти приглядалися безпомічно, Тікар боровся в обороні життя Джени.



Старший і хитріший лев вбив зручно наступ Тікара.



Вкінці одним могутнім ударом старший лев кинув Тікара на землю...



...і серед тріумфального реву кинувся, щоб його добити.

ПРАЦЯ

ПОТРІБНО ЗДІВНОЇ ЖІНКИ до домашньої праці. Власний покій, присмере окруження; 2 старших і 2 малих дітей в родині.
Тел. South Orange 3-0095.

Професійні Оголошення

Dr. S. CHERNOFF -
223 — 2nd Ave. (Cor. 14th St.)
N. Y. C. — Tel. GRamercy 7-7697.
Острів в довгочасні недуги чоловіків і жінок. Мікроб. X-Ray. Роздута жила лікуємо без операції. Переводимо аналізи крові для супружжя дозволі. — Офісний годинник: Щодня від 10 рано до 7 ввечері. В неділю від 11 рано до 1 пополудні.

ІВАН КОВАЛЬЧУК

FUNERAL HOME
COMPLETELY AIR-CONDITIONED

ЗАНИМАЄТЬСЯ ПОХОРОНАМИ В СЕРТІ

NEW JERSEY

ЦІНИ ПРИСТУПНІ ДЛЯ ВСІХ ОБСЛУГОВА ЧЕСНО І НАЙКРАЩА

У випадку смутку в родині киньте як в день так і в ніч!

JOHN KOWALCHUK

129 GRAND STREET,
cor. Warren Street
JERSEY CITY, 2, N. J.

Tel. BRegon 4-5131

ІВАН БУНЬКО

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

заряджує погребам по \$150 ціна так низька як

ОБСЛУГА НАЙКРАЩА.

JOHN BUNKO

Licensed Undertaker & Embalmer.

437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.

Dignified funerals as low as \$150.

Telephone: GRamercy 7-7661.

Comfortable air conditioned

Lytwyn & Lytwyn

UKRAINIAN FUNERAL DIRECTORS

801 SPRINGFIELD AVENUE, NEWARK, N. J.

and IRVINGTON, N. J. Essex 5-5555

OUR SERVICES ARE AVAILABLE ANYWHERE IN NEW JERSEY

ПЕТРО ПРЕМІ

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Занимається похоронами в БРОНКС, БРООКЛІН, НЕВ ЙОРК І ОКОЛИЦЯХ

129 EAST 7th STREET NEW YORK CITY

Tel. ORchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPPEL: 707 PROSPECT AVENUE (cor. E. 155 St.)

BRONX, N. Y. Tel. MErose 5-6577